

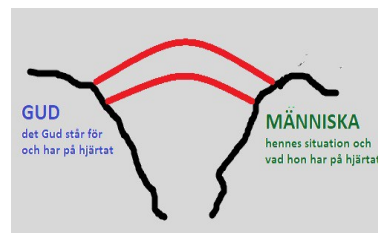

6 oktober – Guds förberedelse och effekten

En "lathund" för *med-varande* som inte kan vara *där-varande* i Älvsby kyrka 20-10-06. Är man *med-varande* på annan plats eller tid får man gärna SMS-a till 070-6862466.

1: Först en tillbakablick.

Bibelstudierna denna höst är tematiska och kan alla illustreras med denna enkla bild. Vad den i all enkelhet söker illustrera är ett avstånd mellan människors situation och Gud (eller gudarna) och att det alltid finns någon slags bro som söker överbygga avståndet.

Den **8 september** resonerade vi kring **Människans rop till Gud** (eller gudar eller annat beroende på vart ropen riktas), alltså "förbindelse-trafiken" **från höger till vänster** på bilden. Människans "rop" är av olika slag – tacksamhet, jämmer, panik, behov, omtanke, annat – men låtit och har låtit ungefär likadant tvärs genom historien och i olika kulturer. Resonemanget kom också att handla om en del annat – djävulens roll som anklagare eller anfäktare och Jesus som vår företrädare både mot djävulens sanningar och Guds påminnelser om våra brister.

Den **22 september** var temat **Guds svar på människans rop**, "trafiken" **från vänster till höger**. Om det kan sägas att Gud svarar på ett **individuellt** ett **övergripande** sätt.

I Bibel och erfarenhet finns exempel på hur olika **individer** umgåtts med Gud, upplevt bönhörelse, fått svar, hjälp osv. De har stärkts i tro och stämts tillit till tacksamhet och lovsång. Exempel finns också på tystnad, icke svar, fortsatt lidande osv som också kan fördjupa tro och tillit i klago- och sorgesalmer.

Gud **övergripande** svar i Bibeln kallas "frälsningshistorien" och har många faser eller steg.

- ✓ Efter en inledning berättas i Första Mosebok om Abraham-Isak-Jakob-sönerna. Det leder till att man blir ett **folk** i Egypten.
- ✓ Från Andra Mosebok och framåt leds folket av Moses-Josua-Domarna ut ur Egypten till ett **land** och får **Ordet** med regler för ett liv i lydnad för Gud. Det gick sisådär.
- ✓ Ledda av David och andra **kungar** lever man sitt land, har **staden** Jerusalem och ett **tempel**, Gud sänder profeter med Ord för att leda folket till ett liv i lydnad. Gick också verkligen sisådär.
- ✓ Folkets notoriska svek fick konsekvenser. Man hamnar under de främmande makterna Assyrien och Babylonien. När man så tappat land, tempel och kung sammanställer man de skrifter vi kallar Gamla testamentet. **Ordet** är vad man har kvar och **löften** och **hopp** om en "rest", med tiden en **Befriare**.
- ✓ Den utlänska dominansen fortsätter med berättas inte mycket om. Babylonier ersätts av Perser-Greker-Romare. Under de århundradena 400-tal f Kr och framåt har man bara Orden, kampen och hoppet. Under den romerske kejsaren Augustus var hela denna frälsningshistoriska riggning klar och **När tiden var inne** föds **Jesus – Guds svar på människors rop**.

Till detta gjordes en annan summering åt ett litet annat håll: **Detta repeteras varje söndag!**

Människans rop till Gud sammanfattas i orden från Jeriko: *Kyrie, Herre förbarma dig*. Tiggaren Bartimaos påkallade Jesus uppmärksamhet på det sättet och Kyrkan inleder sin Högmässa med samma ord. Glöm för tillfället *Beredelseord* och *Bön om förlåtelse* som egentligen är en annan gudstjänst lite illa sammanfogad med Mässan.

Guds svar på människors rop proklameras sedan i *Gloria* som repeterar änglarnas sång när Guds föds som människa och kommer in i människornas värld *Åra åt Gud i höjden och frid på jorden bland människor som Gud älskar*. Församlingen stämmer in i den lovsången.

I den vanliga **Gudstjänsten komprimeras alltså "trafik-förbindelsen" Gud – människa!**

2: Efter denna långa tillbakablick över till temat för 6 oktober: **Guds förberedelse och effekten**.

I många Biblar – men inte alla – finns längst bak ofta någon form av sammanställning över den så kallade "frälsningshistorien" som punktats ovan. Sådana tidsaxlar är bra. De länkar samman Guds historia för att förbereda sitt ingripande med den allmänna historien. I i Judendom, Kristendom (och senare Islam) är detta viktigt. Guds umgänge med människor är inte främst tidlöst och abstrakt utan sker *någon gång, någonstans* och *på något sätt*. Det finns ett **När, Var** och **Hur** i vad Gud gör.

På nästa sida i denna lathund finns en sådan tidsaxel som mår bäst av att ses – skrivas ut? – i färg.

2. Bibelns historia i översikt

Dateringen är i flera fall endast ungefärlig

Patriarktiden

2000 (Jeriko redan flera tusen år gammalt)

- 1900: Egyptiska pyramider byggda
- 1800: Abraham grundar ett valde i Arabien (Turan)
- 1700: Moses leder israeliterna ut från Egypten
- 1600: Kung Hammurabi i Babylonien
- 1500: 1710-1570 styr utländska hyksos-kungar Egypten
- 1400: Heraklerna blir kungar i Egypten
- 1300: 1 Mosaboken
- 1200: Heraklerna fall
- 1100: Saul, David och Salomo

Israel i Egypten

1300: Moses

- 1200: Heraklerna fall
- 1100: Saul, David och Salomo
- 1000: Tempel byggs i Jerusalems första kung

Från Egypten till Kanaan

Utläts israeliter utifrån Egypten

1400: Moses

- 1300: Moses
- 1200: Heraklerna fall
- 1100: Saul, David och Salomo
- 1000: Tempel byggs i Jerusalems första kung

Återkomsten

Slaget vid Maraton, grekerna besegrar perserna

500: Återkomsten

- 400: Slaget vid Maraton, grekerna besegrar perserna
- 300: Alexander den store erövrar Egypten
- 200: Slaget vid Karneis, babylonerna erövrar Jerusalem

Tiden mellan Gamla och Nya testamentet

Slaget vid Karneis, babylonerna erövrar Jerusalem

300: Alexander den store erövrar Egypten

- 200: Slaget vid Karneis, babylonerna erövrar Jerusalem
- 100: Slaget vid Karneis, babylonerna erövrar Jerusalem
- 0: Jesu liv

Jesu liv

10 t Kr: Jesu födelse

- 10 t Kr: Slaget vid Karneis, babylonerna erövrar Jerusalem
- 0: Jesu liv
- 30: Apostlagärningarna
- 40: De första kristna församlingarna
- 50: Jesu dödp och uppståndelse
- 60: Paulus brev
- 70: Uppståndelsen

800: Problema

- 700: Slaget vid Karneis, babylonerna erövrar Jerusalem
- 600: Domartiden
- 500: Återkomsten
- 400: Slaget vid Maraton, grekerna besegrar perserna
- 300: Alexander den store erövrar Egypten
- 200: Slaget vid Karneis, babylonerna erövrar Jerusalem
- 100: Slaget vid Karneis, babylonerna erövrar Jerusalem
- 0: Jesu liv
- 30: Apostlagärningarna
- 40: De första kristna församlingarna
- 50: Jesu dödp och uppståndelse
- 60: Paulus brev
- 70: Uppståndelsen

Noteringar om bilden och en introduktion.

Tidsaxeln ger många detaljer och mycket informationsamtidigt som en översikt. När man vridit den till liggande börjar det längst upp till vänster och låter sedan historien gå i kurvor. Olika färger betonar olika perioder eller skeenden och de vita linjerna anger vilka Bibelböcker som berättar det -oftast skrivna och sammanställda långt efter händelserna i sig.

Flödet från vänster till höger och sedan tillbaka åt vänster täcker det vi kallar Gamla testamentet. Observera att årtalsnumreringen inte har samma skala hela tiden utan "glesar upp sig" allt eftersom tiden går. I lite äldre Biblar fanns 39 så kallat kanoniska böcker som från början var skrivna på hebreiska. Med ordet *kanoniska* menar man ungefär rättesnöre, med auktoritet. Att det i det grå fältet i andra kurvan inte finns markeringar om böcker betyder inte att sådana saknas. I moderna och äldre Biblar finns 11 så kallade apokryfiska eller deutrokanoniska böcker – rättesnören i andra hand. Till dem finns inga hebreiska förlagor utan de skrevs direkt på grekiska strax före det att Jesus föddes.

Gud har umgåtts med människor genom historien gör att det finns en massa **När, Var** och **Hur** att ta del av. Vill man summera det hela kan man säga att Gamla testamentet riggar för Jesus genom att måla upp bilder av **ledare** (domare och kungar), **budbärare** (profeter) och **offer** (tempeltjänst och präster).

Därför läser man ett **textavsnitt ur Gamla testamentet** i gudstjänsten näst intill varje söndag.

Det orange fältet nere till höger – observera den glesa tidsskalan – handlar om "effekten" av allt Jesus gjorde och sade, främst hans död och uppståndelse. De personer Jesus utsett att representera honom berättade och skrev, fört brev till de första kristna grupperna, sedan med start på 60-talet evangelier med urval av vad man brukade berätta muntligt om det som hänt 1-2 generationer tidigare. Sammantaget blev det 27 skrifter i ett Andra eller Nytt testamente som likt det gamla är Guds Ord, kanon, rättesnöre för lära och liv.

Nya Testamentets brev är alltså Jesus-representanternas post till andra troende där och då. Brevsamlingen i Bibeln börjar med Paulus brev i storleksordning och följs av epistlar skrivna av några andra av ombuden. I breven söker de man tillämpa, undervisa och och vägleda sina adressater.

Som **Epistel-text** tjuvläser man i kyrkorna varje sön- och helgdag från den post dessa talespersoner med auktoritet sände till andra. Det görs för att bättre söka förstå "Jesus-effekten" och kunna tillämpa den i vår tid här och nu. Naturligtvis behöver då texterna tolkas. Deras **när – var – hur** behöver flyttas till vårt **nu – här –** och samma eller liknade **hur**. Sådan tolkning sker bäst när man gör den tillsammans och samtalar om vad Gud har på hjärtat och genom Bibelns texter vill säga oss.

Lathunden denna gång kom att innehålla många ord, nästan ett föredrag med en hel del fakta. Kanske är det inte så mycket att samtala kring, mer saker som kan vara bra att veta.

Mer finns naturligtvis. Om Bibeln, dess innehåll och vad det betyder finns en uppsjö av litteratur både i pappersformat och på nätet. De flesta Biblar har bra uppslagsdelar inbundna efter själva texterna – läsvärda! Speciallitteratur finns i hyllkilometrar.

Sök också gärna på nätet. Svenska Bibelsällskapets hemsida <https://bibeln.se> har mycket att ge. Söker man på Google kan man hitta både ved och kvist men om man till exempel skriver *tidsaxel bibel* och ser på bilder får man liknande uppställningar som bilden i denna "lathund". Rekommenderas.